

Nr 673

Av herr Nilsson i Tvärälund m. fl., *angående de regionala organen för lokaliseringspolitik och samhällsplanering.*

(Lika lydande med motion nr 541 i Första kammaren)

Samhällsplaneringens centrala roll i lokaliseringsverksamheten har starkt understrukits, särskilt i samband med riksdagsbeslutet 1964 angående riktlinjerna för lokaliseringpolitiken. Inom det norra stödområdet, som den aktiva lokaliseringpolitiken i huvudsak avser, har arbetskraft i betydande utsträckning friställts från bl. a. skogs- och jordbruket såsom en följd av rationaliseringen inom nämnda näringsgrenar. Dessutom har i norrlandslänen de avslutade vattenfallsarbetena medfört stor friställning av folk. Det statliga lokaliseringsstödet syftar till att öka den industriella aktiviteten och bereda varaktig ökad sysselsättning för befolkningen inom stödområdet.

Den centrala lokaliseringsorganisation, som på grundval av 1964 års riksdagsbeslut genomförts inom inrikesdepartementet och berörda ämbetsverk, torde i stort sett kunna anses tillfredsställande, även om det innan större erfarenhet vunnits är för tidigt att avge mera slutliga omdömen. På det lokala planet med erfarenhet från tidigare försöksverksamhet i arbetsmarknadsstyrelsens regi med statskommunala beredskapsarbeten för uppförande av industrilokaler och från en tjugofemårig verksamhet inom de norrländska företagareföreningarna, kan man redan nu konstatera att organisationen inte blivit tillfredsställande. Särskilt måste det fastslås att planeringsråden saknar den effektivitet som kunde förväntas. I pressen har stundom fällts mycket hårda omdömen, varvid till och med sådana uttryck kommit till användning som att planeringsråden skulle vara att beteckna som »syjuntor».

Enligt nuvarande ordning är på det regionala planet landshövdingen ensam beslutande i lokaliseringsärendena efter föredragning av planeringsdirektören. Det blir i praktiken ett par tjänstemän som framför sina åsikter, vilka i huvudsak godtages av landshövdingen. Givetvis har planeringsrådet möjlighet att lämna råd. Men alla frågor som går till det centrala lokaliseringsorganet, arbetsmarknadsstyrelsen, behandlas inte av planeringsrådet. Det är arbetsgruppen, bestående av planeringsdirektören jämte länsarbetsdirektören och företagareföreningens direktör, som handlägger de flesta ärendena. Mot detta kan kanske inte vara så mycket att invända.

En bättre ordning hade det dock med all säkerhet varit, om de tre ovan nämnda tjänstemännen fått föredraga ärendena inför planeringsrådet in pleno med planeringsdirektören som huvudföredragande och de övriga som bisittare för sina speciella områden. Vidare borde landshövdingen då som ordförande i planeringsrådet få fastställa besluten inom ett i vanlig parlamentarisk ordning beslutningsråd. En kollegial beslutanderätt för planeringsråden framstår som ett bättre system än det nuvarande med enbart rådgivande uppgifter.

Det bör också understrykas, att en starkare status för planeringsråden torde vara av intresse inte minst för de kommande storkommunerna. Dessa kommer att få ett mycket stort ansvar för den framtida samhällsservicen, som i större eller mindre utsträckning kommer att bli beroende av den lokaliseringpolitiska aktiviteten.

Den nuvarande ordningen kan innebära att länsstyrelsen, dvs. den statliga myndigheten, får ett mycket stort inflytande över kommunerna. Detta kan knappast ha varit avsett vid beslutet om den lokaliseringpolitiska reformen. Det innebär också en hämmande faktor för den kommunala självstyrelsen. En effektivare lokaliseringpolitik skulle med all säkerhet garanteras, om planeringsrådets ledamöter regelbundet blir informerade och får möjligheter att lämna sina synpunkter redan i förberedelsestadiet. Ingenting hindrar ju att en sådan ordning tillämpas redan nu. Men den är inte garanterad, och den torde förekomma endast i ringa utsträckning. Den bästa lösningen i fråga om den regionala lokaliseringorganisationen torde vara att planeringsråden omändras till kollektivt beslutande instanser. Med en sådan status bör planeringsråden också ha viktiga uppgifter som remissorgan. Det bör sägas att den här skisserade utformningen beträffande planeringsråden är i god överensstämmelse med intentionerna till en vidgad länsdemokrati.

Med hänvisning till vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om prövning, eventuellt genom en parlamentarisk utredning, av möjligheterna att göra planeringsrådet under ordförandeskap av landshövdingen till kollektivt beslutande regionalorgan i fråga om lokaliseringpolitik och samhällsplanering.

Stockholm den 26 januari 1966

Jan-Ivan Nilsson

i Tvärålund

Dav. Gomér

Harald Larsson

i Hedenäset

Erik Larsson

i Norderön

Rune Gustavsson

i Alvesta